

SOOVITUSED

KOMISJONI SOOVITUS (EL) 2018/234,

14. veebruar 2018,

2019. aasta Euroopa Parlamendi valimiste euroopalikumaks muutmise ja tõhusama läbiviimise kohta

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 292,

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liidu lepingu artikli 10 lõikes 2 on sätestatud, et kodanikud on liidu tasandil otseselt esindatud Euroopa Parlamendis.
- (2) Euroopa Liidu lepingu artikli 10 lõikes 3 kinnitatakse, et igal kodanikul on õigus osaleda liidu demokraatias ja et otsused tehakse nii avalikult ja nii kodanikulähedaselt kui võimalik.
- (3) Euroopa Liidu lepingu artikli 17 lõikes 7 on märgitud, et Euroopa Ülemkogu peab Euroopa Komisjoni presidendi kandidaadi esitamisel võtma arvesse Euroopa Parlamendi valimisi.
- (4) Selleks et muuta Euroopa Parlamendi valimisi euroopalikumaks ja viia need tõhusamalt läbi, on vaja aegsasti enne 2019. aasta valimisi ajakohastada ja täiendada komisjoni soovitus 2013/142/EL ⁽¹⁾ teatavaid elemente.
- (5) On ülioluline suurendada ELi demokraatlikku legitiimsust ja tagada kodanike osalemine poliitilises elus Euroopa tasandil. Kodanikud oleksid rohkem valmis Euroopa Parlamendi valimistel hääletama, kui nad oleksid paremini kursis sellega, kuidas ELi poliitika nende igapäevaelu mõjutab, ning kui nad saaksid olla kindlad, et nad saavad avaldada arvamust liidu kõige olulisemate valikute puhul, näiteks ELi institutsioonide juhtide valiku ning liidu tulevikuprioriteetide kindlaksmääramise puhul.
- (6) Vajadus suurendada vastutust ja läbipaistvust mõjutab ka komisjoni. Komisjon on vaadanud läbi komisjoni liikmete käitumisjuhendi ⁽²⁾. Uue juhendiga antakse komisjoni liikmetele luba kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel, ilma et nad peaksid selleks puhkuse võtma. Selle muudatuse arvesse võtmiseks on muudetud Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni suhete raamkokkuleppe asjakohaseid eeskirju ⁽³⁾.
- (7) Euroopa tasandil kindlaks määratud poliitika mõjutab otseselt kodanike igapäevaelu ja olukorda kohalikul tasandil. Kodanikud peavad teadma, milline tähtsus on Euroopa tasandil tehtavatel otsustel, et teha oma valik Euroopa Parlamendi valimistel. Kodanike Euroopa küsimustest teavitamisega soodustame kodanike demokraatlikku osalust ELi poliitikakujundamises. Praegune komisjon on alates 2015. aasta jaanuarist korraldanud 478 kodanikudialoogi kõigis liikmesriikides, tehes ka koostööd selliste institutsiooniliste partneritega nagu Euroopa Parlament, liikmesriikide parlamendid, Euroopa Regioonide Komitee ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee. 2018. aasta veebruarist kuni 9. maini 2019 korraldab komisjon või aitab korraldada ligikaudu 500 täiendavat dialoogi koostöös liikmesriikide, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning Euroopa Parlamendi ja teiste Euroopa Liidu institutsioonidega.

⁽¹⁾ Komisjoni 12. märtsi 2013. aasta soovitus 2013/142/EL Euroopa Parlamendi valimiste demokraatlikuma ja tõhusama läbiviimise kohta (ELT L 79, 21.3.2013, lk 29).

⁽²⁾ Komisjoni 31. jaanuari 2018. aasta otsus Euroopa Komisjoni liikmete käitumisjuhendi kohta (C(2018) 700 final)

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 7. veebruari 2018. aasta otsus Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni suhete raamkokkuleppe läbivaatamise kohta (2017/2233(ACI)).

- (8) Mitu liikmesriiki on teatanud oma valmidusest osaleda Euroopa tulevikku käsitlevates laiaulatuslikes avalikes aruteludes ning kõnealused riiklikud dialoogid toimuvad juba mitmes liikmesriigis. Kui liikmesriigid suhtlevad kodanikega kõikjal Euroopast ja korraldavad nende vastavate poliitiliste struktuuride ja tavade kohaselt teavitamisüritusi, siis võivad nad aidata suurendada kodanike teadlikkust kodanike hääle olulisusest Euroopa projekti kõige paremini edendava visiooni kindlaks määramisel. Need üritused peaksid toimuma ajavahemikus, mis jääb 23. veebruaril 2018 toimuva juhtide kohtumise ja vahetult enne Euroopa Parlamendi valimisi 9. mail 2019 toimuva Sibiu tippkohtumise (mille käigus teevad riigipead ja valitsusjuhid eeldatavasti järeldused liidu võetavate järgmiste meetmete kohta) vahele.
- (9) Euroopa tasandi erakondadel on oluline osa euroopaliku poliitilise teadvuse kujundamisel, valimisaktiivsuse edendamisel ja liidu kodanike tahte väljendamisel. Seda rolli oleks võimalik suurendada, kui Euroopa tasandi erakonnad võtaksid tulevastel kuudel liikmesriikides ühendust oma siduserakondade ja kodanikuühiskonnaga ning suurendaksid teadlikkust Euroopa tulevikku mõjutavatest valikutest ja nende esindatavatest kodanike huvidest.
- (10) Komisjoni presidendi esikandidaatide (*Spitzenkandidaten*) süsteem võeti esimest korda kasutusele 2014. aastal toimunud Euroopa Parlamendi valimiste ajal.
- (11) See protsess on aidanud suurendada liidu tõhusust ja demokraatlikku legitiimsust, mis tugineb kahele sambale, millest esimene on kodanike otseesindatus Euroopa Parlamendis ja teine kodanike kaudne esindatus liikmesriikide valitsuste kaudu Euroopa Ülemkogus ja nõukogus. See on aidanud ka tugevdada komisjoni vastutust kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikli 17 lõikega 7. Seda protsessi tuleks 2019. aastal toimuvate Euroopa Parlamendi valimiste puhul jätkata ja täiustada.
- (12) Euroopa tasandi ja liikmesriikide erakonnad peaksid aegsasti enne valimiskampaania algust ja parimal juhul 2018. aasta lõpuks teatavaks tegema, millist kandidaati Euroopa Komisjoni presidendi kohale nad toetavad, ja tutvustama parimal juhul 2019. aasta alguseks tema valimisplatvormi. Sel moel muutuks läbipaistvamaks seos liidu kodaniku poolt Euroopa Parlamendi valimistel konkreetsele erakonnale antud hääle, selle erakonna toetatud Euroopa Komisjoni presidendi kandidaadi ning tema Euroopa tulevikuvisiooni vahel.
- (13) Kui Euroopa tasandi erakonnad ja nende liikmeserakonnad liikmesriikides valivad esikandidaadid avatud, kaasaval ja läbipaistval viisil, näiteks nn eelvalimiste teel, siis tugevdavad nad seda protsessi veelgi. Seeläbi oleks võimalik saada rohkem tähelepanu ja suurendada valijate valimisaktiivsust.
- (14) Euroopa Liidu lepingu artikli 10 lõikega 4 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 12 lõikega 2 antakse Euroopa tasandi erakondadele oluline roll. Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ja rahastamist reguleeritakse Euroopa tasandil. Komisjon on teinud Euroopa tasandi erakondade läbipaistvuse, kontrolli ja demokraatliku vastutuse huvides ettepaneku muuta asjakohaseid eeskirju enne 2019. aastal toimuvaid Euroopa Parlamendi valimisi⁽¹⁾. Eelkõige tuleks seada Euroopa Liidu üldeelarvest rahastamise saamise eeltingimuseks, et siduserakonnad avaldavad asjaomase Euroopa tasandi erakonna programmi ja logo. Kodanikele tuleks anda eelnevalt selget ja asjakohast teavet, et nad mõistaksid, milline mõju on nende häälte Euroopa tasandi erakondadele. Erakondade ürituste, näiteks liikmesriikide erakondade kongresside ja valimiskampaaniate korraldamine on asjakohane ja tõhus lisameetod, kuidas anda sellest seotusest teada ja muuta see selgelt märgatavaks.
- (15) Kui Euroopa Parlamendi valimiskampaania algab eelmiste aastatega võrreldes palju varem ja enne kampaania algust antakse teada, milliste Euroopa tasandi erakondadega on seotud osalevad liikmesriikide erakonnad, siis peaks suurenema kõnealuste valimiste Euroopa mõõde.
- (16) Võttes arvesse liikmesriikide erakondade poliitilise konteksti eripärasid, kutsutakse Euroopa tasandi erakondi üles teatama enne kampaania algust ja eelistatavalt siis, kui nad teatavad oma kandidaadid komisjoni presidendi ametikohale, millise Euroopa Parlamendi fraktsiooniga nad kavatsevad järgmisel ametiajal ühineda või millise fraktsiooni nad kavatsevad luua. See suurendaks liikmesriikide erakondade, Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa Parlamendi fraktsioonide vahelise seose läbipaistvust.

⁽¹⁾ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2014. aasta määrust (EL, Euratom) nr 1141/2014, mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist – COM(2017) 481, 13. september 2017.

- (17) Kui liikmesriigid julgustavad ja soodustavad liikmesriikide erakondade seotuse kohta Euroopa tasandi erakondadega valijatele teabe esitamist Euroopa Parlamendi valimiskampaaniate ajal ning võimaluse korral ka nende kampaaniate käigus kasutatavatel hääletusedelitel, siis suurendavad nad Euroopa tasandi erakondade ja nende poolt välja pakutud platvormide märgatavust kogu Euroopa valimiste protsessi käigus.
- (18) Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 22 lõikele 2, mida rakendatakse nõukogu direktiiviga 93/109/EÜ, ⁽¹⁾ on liidu kodanikel õigus hääletada ja esitada oma kandidatuur Euroopa Parlamendi valimistel oma elukohaliikmesriigis.
- (19) Selleks et toetada kodanike osalemist Euroopa Parlamendi valimistel ja nende valimiste Euroopa mõõdet, soovitatatakse teha kindlaks parimad tavad ja meetmed, mida liikmesriigid on rakendanud kõnealusteks valimisteks ettevalmistumisel ja nende korraldamisel, sealhulgas seoses teises liikmesriigis elavate Euroopa Liidu kodanike hääleõigusega ning alaesindatud rühmade, näiteks puudega inimeste seas valimisõiguste kasutamise edendamise, ning neid levitama.
- (20) Võttes arvesse küberrünnete ja väärinfo esitamise tõttu valimisprotsessi ohustavaid riske, millest andsid tunnistust hiljutised valimised ja kampaaniad, tuleks julgustada liikmesriike jagama selles valdkonnas saadud kogemusi.
- (21) Liikmesriigid ning Euroopa tasandi ja liikmesriikide erakonnad kannavad erilist vastutust Euroopa Parlamendi valimiste demokraatlikuma ja tõhusama elluviimise eest,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

Euroopa Liidu kodanikega suhtlemine enne Euroopa Parlamendi valimisi Euroopa küsimuste teemal peetavate arutelude käigus

1. Alates 23. veebruaril 2018 toimuvast juhtide kohtumisest ja võttes arvesse vastavaid riiklikke poliitilisi struktuure ja tavasid, peaksid liikmesriigid korraldama teavitüsüritusi, et kaasata kodanikud avalikesse aruteludesse Euroopa Liidu küsimuste ja Euroopa tuleviku üle. Neid teavitüsüritusi tuleks korraldada kuni vahetult enne Euroopa Parlamendi valimisi 9. mail 2019 Sibius toimuva juhtide kohtumiseni.

Euroopa tasandi ja liikmesriikide erakonnad peaksid sama ajavahemiku vältel aitama suurendada kodanike teadlikkust liidu tasandil olulistest küsimustest ja viisidest, kuidas nad kavatsevad nendega järgmise ametiaja jooksul tegeleda.

Euroopa Komisjoni presidendi kandidaadi toetamine

2. Iga Euroopa tasandi erakond peaks piisavalt varakult enne Euroopa Parlamendi valimisi ja parimal juhul 2018. aasta lõpuks andma teada, keda nad toetavad kandidaadina Euroopa Komisjoni presidendi ametikohale. Nad peaksid parimal juhul 2019. aasta alguseks teatama ka selle kandidaadi valimisplatvormi.

Euroopa tasandi erakondi ja nende liikmeserakondi liikmesriikides kutsutakse valima oma esikandidaadid avatud, kaasaval ja läbipaistval viisil.

Liikmesriikide erakonnad peaksid tagama, et nad kasutavad oma poliitilist teabevahetust, sealhulgas Euroopa Parlamendi valimistega seotud poliitilisi esinemisi, et teavitada kodanikke ka kandidaadist, kelle valimist nad Euroopa Komisjoni presidendi kohale toetavad, ja et tutvustada oma kandidaadi valimisplatvormi.

Valijate teavitamine liikmesriikide erakondade ja Euroopa tasandi erakondade vahelisest seotusest

3. Võttes arvesse liikmesriikide erakondade poliitilise konteksti eripärasid, peaksid Euroopa Parlamendi valimistel osalevad liikmesriikide erakonnad enne neid valimisi ja enne valimiskampaania algust andma avalikkusele teada, kas nad on seotud mõne Euroopa tasandi poliitilise erakonnaga, ja kui jah, siis millisega, ning millist esikandidaati nad toetavad.

Liikmesriikide erakonnad peaksid võimaluste piires kuvama seda teavet, ja kui see on asjakohane, siis ka Euroopa tasandi erakonna logo, nähtavalt kõikidel kampaaniamaterjalidel ning teadete ja poliitiliste esinemiste korral.

⁽¹⁾ Nõukogu 6. detsembri 1993. aasta direktiiv 93/109/EÜ, millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel (EÜT L 329, 30.12.1993, lk 34).

Euroopa tasandi erakondi kutsutakse üles teatama enne kampaania algust ja eelistatavalt siis, kui nad teatavad oma kandidaadid komisjoni presidendi ametikohale, millise Euroopa Parlamendi fraktsiooniga nad kavatsevad järgmisel ametiajal ühineda või millise fraktsiooni nad kavatsevad luua.

Valijatele liikmesriikide erakondade ja Euroopa tasandi erakondade vahelise seotuse kohta teabe esitamise toetamine ja lihtsustamine

4. Liikmesriigid peaksid toetama ja lihtsustama valijaskonnale teabe esitamist liikmesriikide ja Euroopa tasandi erakondade vahelise seotuse ning nende esikandidaatide kohta enne Euroopa Parlamendi valimisi ja valimiste ajal, näiteks lubades see seotus märkida kõnealustel valimistel kampaaniamaterjalile, riiklike ja piirkondlike liikmese-erakondade veebisaitidele ja võimaluse korral hääletussedelitele ning kutsudes erakondi üles seda tegema.

Tõhus rakendamine

5. Selleks, et tagada teises liikmesriigis elavatele Euroopa Liidu kodanikele võimalus kasutada oma õigust hääletada selles liikmesriigis, et edendada alaesindatud rühmade, näiteks puudega inimeste seas valimisõiguse kasutamist ning toetada kokkuvõttes valimiste demokraatlikku läbiviimist ja suurt osalemisprotsenti, julgustatakse liikmesriikide ametiasutusi kohtuma komisjoni toetusel 2018. aasta kevadel, et vahetada parimaid tavasid ja praktilisi meetmeid.

Liikmesriikide pädevaid asutusi kutsutakse ka tegema liikmesriikide saadud kogemuste põhjal kindlaks küberrünnete ja väärinfo esitamise tõttu valimisprotsessi ohustavate riskide kindlakstegemise, maandamise ja haldamise parimad tavad.

Soovitus on adresseeritud liikmesriikidele ning Euroopa tasandi ja liikmesriikide erakondadele.

Brüssel, 14. veebruar 2018

Komisjoni nimel
president
Jean-Claude JUNCKER
